

De Hondsrug
UNESCO Global Geopark

JAARVERSLAG 2018

Van alle tijden ...

VOORWOORD

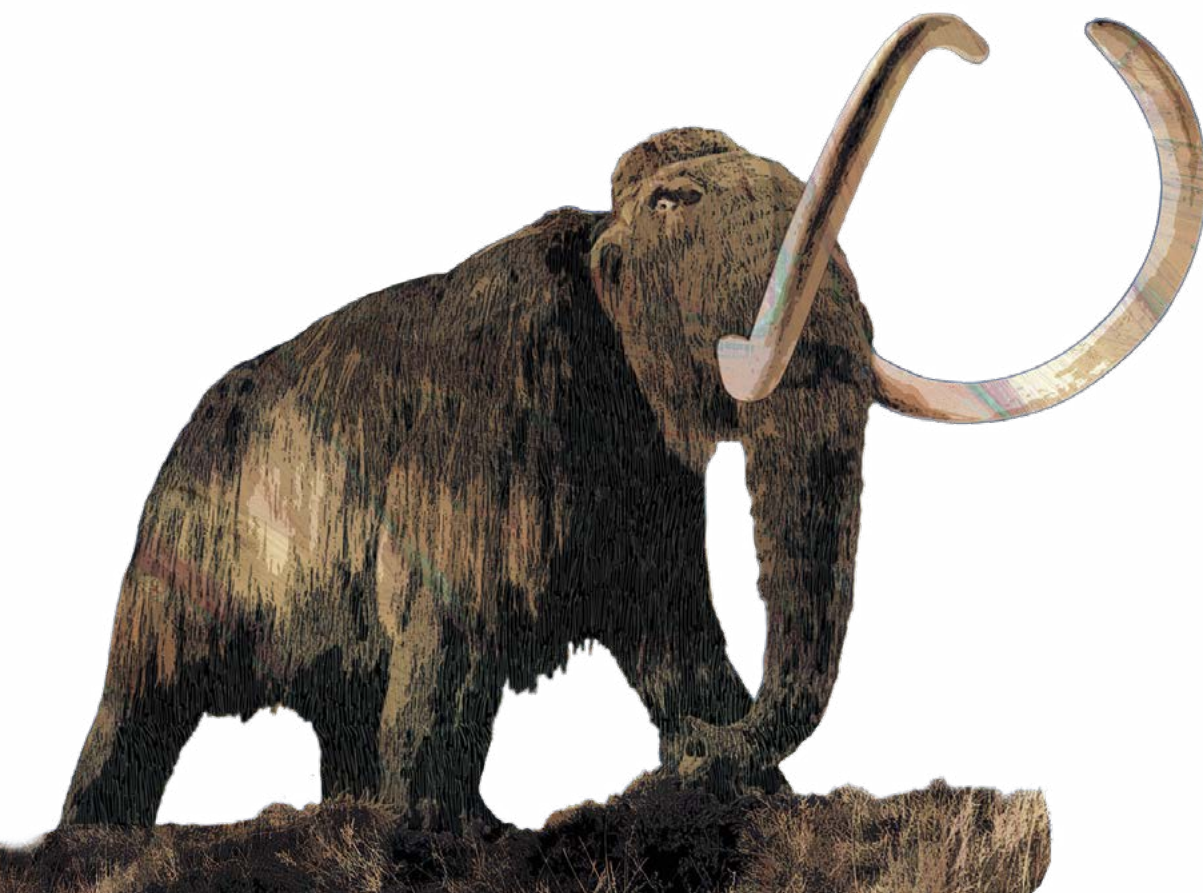
Samen met meer dan 200 partners hebben wij ons in 2018 weer volop ingezet voor ons prachtige gebied. Het was een jaar met mooie hoogtepunten en ook uitdagingen. De verlenging van onze status als UNESCO Global Geopark was uiteraard een bijzonder moment. We kunnen weer vier jaar vooruit. Wel kregen we een aantal aanbevelingen voor de komende jaren. Er zijn extra inzet en middelen nodig om bij een volgende evaluatie de status te behouden. De provincie Drenthe heeft hiervoor een eerste stap genomen met het voornemen om vanaf 2019 de jaarlijkse subsidie te verhogen. Ook de Drentse gemeenten hebben inmiddels hun bijdrage verhoogd. Daar zijn we blij mee. Nu in Groningen de gemeentelijke herindeling een feit is, willen we onze verbinding met Groningen graag verder versterken. De toekenning van de subsidie van ruim 1 miljoen euro door INTERREG was fantastisch nieuws. Beide hoogtepunten ervaren we als erkenning dat we op de goede weg zijn en daardoor als stimulans om hierop door te gaan.

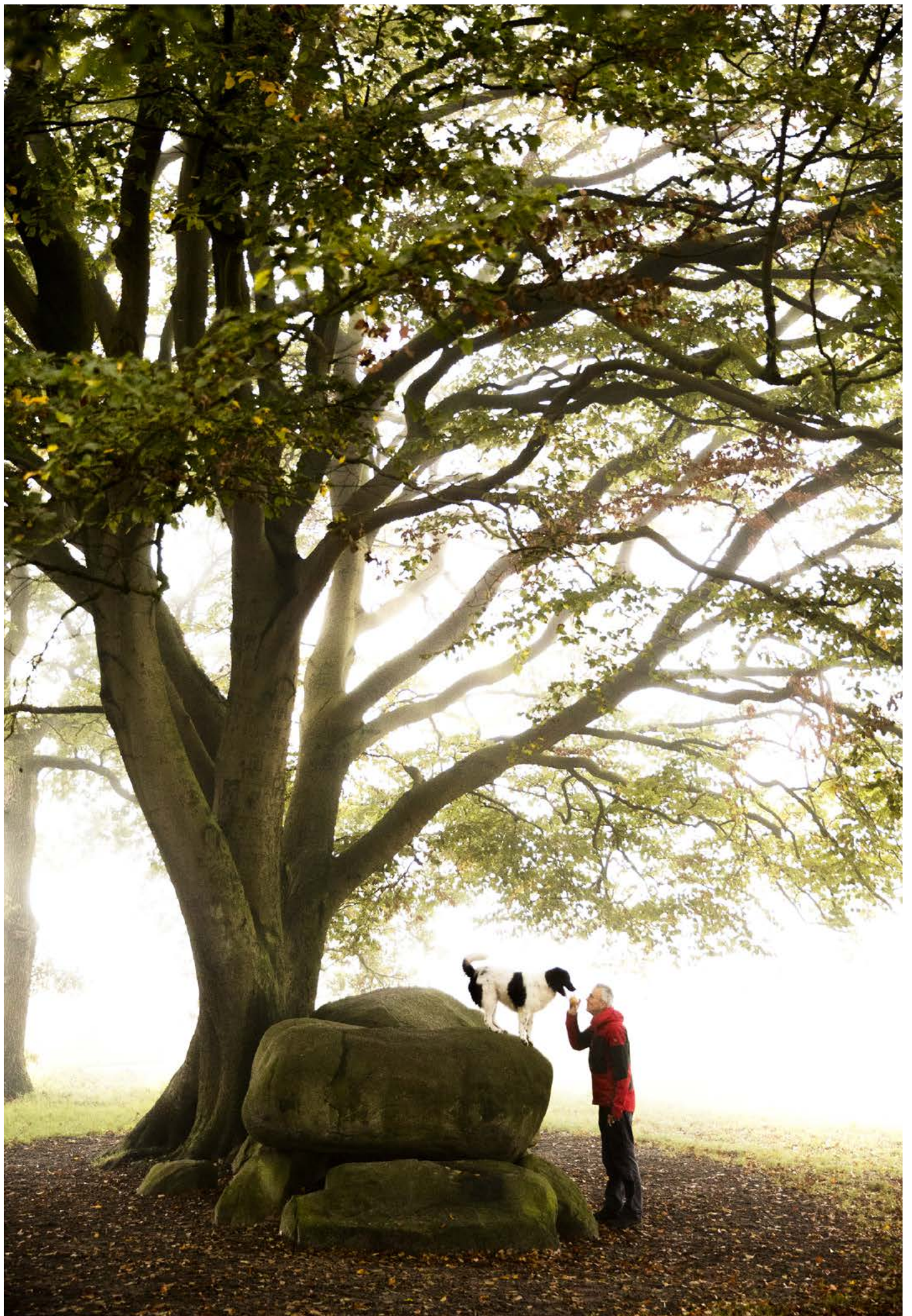
In dit jaarverslag leest u naast bovenstaande hoogtepunten en uitdagingen nog veel meer redenen waarom wij als bestuur zo trots zijn op wat we doen en bereiken.

Beleven, bewust maken, benutten en beschermen: op alle vier programmalijnen uit ons Masterplan werken we met onze partners en met veel plezier aan realisatie van ons toekomstbeeld: een goed bewaard ijstijden-landschap, prettig wonen en werken, trotse bewoners en ondernemers en een grote aantrekkingskracht op een grotere groep bezoekers, die een gastvrij onthaal krijgen.

Ik wens u veel leesplezier. En komt u vooral het Hondsruggebied beleven. De Hunebed Highway brengt u gemakkelijk het gebied in, van Groningen tot aan Coevorden!

Jacob Bruintjes
voorzitter bestuur stichting De Hondsrug
UNESCO Global Geopark

1

INLEIDING

In 2018 was ons Masterplan uiteraard weer de basis voor onze activiteiten en ontwikkelingen. In dit jaarverslag leest u wat we in 2018 allemaal bedachten, deden en bereikten. Het was een jaar waarin we vooral veel voorbereidend werk hebben verricht. Net als in ons werk vormen in dit jaarverslag de vier programmalijnen uit het Masterplan de kern. Daar 'omheen' vindt u informatie over het

gebied, onze organisatie, communicatie & marketing, financiën en ons netwerk.

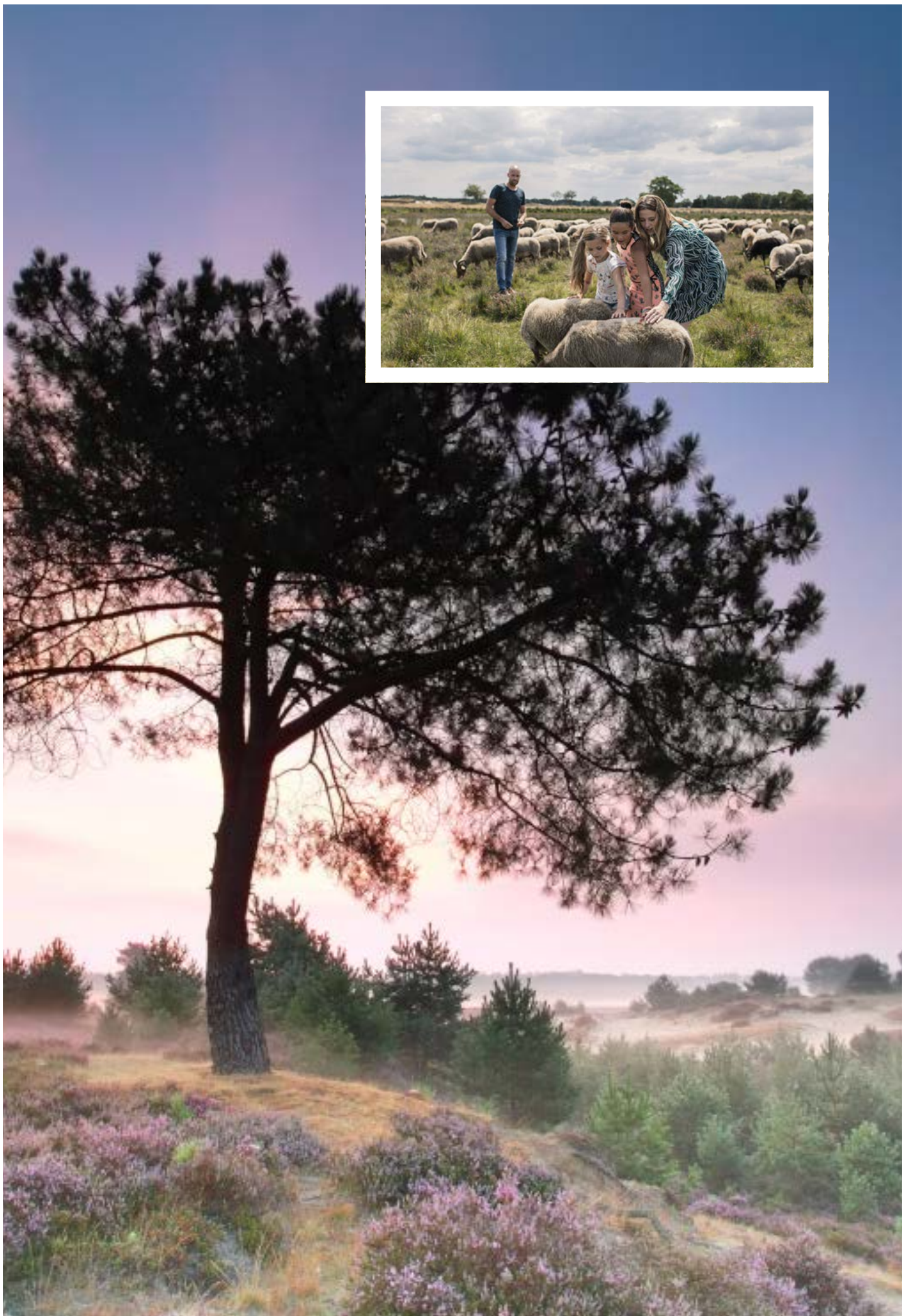
Voor ons is het maken van een jaarverslag altijd een bijzonder moment. Als we alles op een rij zetten, valt op hoeveel we met z'n allen doen en bereiken. Daar zijn we blij mee en trots op.

We wensen u veel leesplezier!

De vier programmalijnen uit ons Masterplan 2017 - 2027

1. **Beleven** – versterken van de zichtbaarheid en beleefbaarheid van het Hondsruggebied en de kernwaarden die zijn identiteit uniek maken.
2. **Bewust maken** – bevorderen van educatie en kennisdeling omtrent de kernwaarden en het stimuleren van wetenschappelijk onderzoek.
3. **Benutten** – de economische ontwikkeling van het gebied mogelijk maken door gebiedsmarketing en productontwikkeling op basis van de kernwaarden.
4. **Beschermen** – de kernwaarden van het Hondsruggebied beschermen door beleid, beheer en monitoring.

Het Hondsruggebied kreeg van UNESCO in 2015 de status van Global Geopark. UNESCO gaf ons gebied die status vanwege drie kernwaarden: de door ijs gevormde ruggen en dalen, de schatten van onze voorouders en het door mensenhanden gemaakte cultuurlandschap. Als u door het gebied wandelt of fietst, komt u het allemaal tegen. 85 hotspots vertellen het verhaal van onze rijke geschiedenis. Het zijn verhalen van kaarsrecht naast elkaar lopende ruggen die 150.000 jaar geleden ontstonden door een gigantische ijsrivier, van beekdalen van de Hunze en de Drentsche Aa, van hunebedden, grafheuvels en andere prehistorische schatten, van karrensporen uit de middeleeuwen, van de esdorpen en veenkoloniale nederzettingen en hun soms illustere bewoners. Samen zijn ze de kracht van het Hondsruggebied.

2018: UNESCO-status behouden

Wereldwijd zijn er 140 gebieden met deze status, wij zijn het enige in Nederland. UNESCO hanteert strenge criteria, niet alleen om de status Global Geopark te krijgen, ook om die te houden. De eisen worden steeds meer aangescherpt. We waren dan ook erg blij toen we op 20 februari 2018 hoorden dat we de status voor de komende vier jaar behouden. André van Es, voorzitter van de Nederlandse UNESCO Commissie, lichtte het besluit als volgt toe:

“De Hondsrug UNESCO Global Geopark is een gebied van bijzondere geologische en landschappelijke waarden. De UNESCO-status zet het gebied internationaal op de kaart en benadrukt de inspanningen van de Hondsrug voor het ontsluiten van geologisch erfgoed, het bieden van educatie en informatie, het versterken van de regionale identiteit en de bijdrage aan duurzame ontwikkeling. Verlenging van de UNESCO-status is een erkenning van de structurele ontwikkeling van het Geopark die ook voor de komende jaren bestendig moet worden.”

We kregen ook een aantal aanbevelingen. De educatie op de basisscholen en van de gidsen in het gebied vraagt een extra inzet en het verhaal van het ontstaan van de ruggen vraagt om betere uitleg naar de bezoekers.

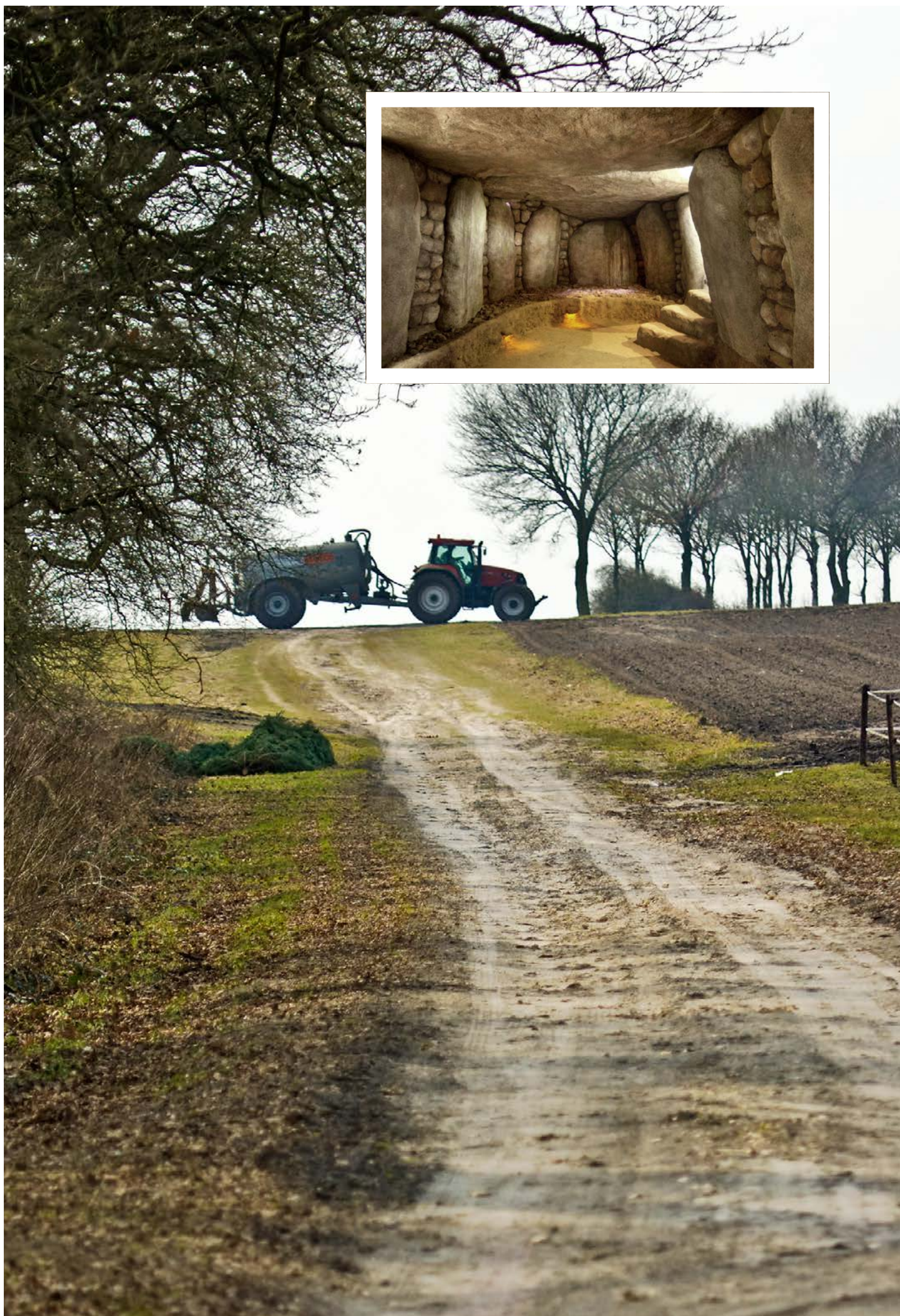
Onderzoek naar de identiteit van het Hondsruggebied

Voor de vormen en de ontstaansgeschiedenis van het landschap en de ligging ervan bepalen voor bewoners de identiteit van het Hondsruggebied. Als het gaat om de betekenis en waarde van het gebied benoemen bewoners vooral de gevoelswaarde ervan en de cultuur die in het gebied leeft. Geografisch zien ze het gebied als een ovaal van Groningen tot net voorbij Emmen.

Dit zijn resultaten van het onderzoek naar de identiteit van het Hondsruggebied dat Berber Oosterhagen deed voor haar master Culturele Geografie aan de Rijksuniversiteit Groningen. In juli rondde ze het onderzoek af. Het was het vervolg op een onderzoek dat in 2012 is uitgevoerd. Door het vergelijken van de uitkomsten kunnen we de verandering van de identiteit door de tijd heen zien. Daardoor zien we dat bewoners de materiële vorm van het gebied nu meer bepalend voor de identiteit vinden dan in 2012. De oorzaak daarvan hebben we nog niet kunnen vaststellen. Daarvoor hebben we over de tijd meerdere metingen nodig.

Monitoring opgezet

In 2017 zijn we gestart met het opzetten van een monitoringssysteem voor de hotspots. Dat hebben we in 2018 verder uitgekristalliseerd. Met dit systeem monitoren we de bescherming van de hotspots en kijken we of de beleefbaarheid van hotspots beter kan. Alle hotspots hebben in 2018 een eerste evaluatie gehad. Op basis van de uitkomsten starten we met een verbeterplan en verbetertrajecten. Elke vier jaar evalueert het UNESCO Global Geopark netwerk (GGN) in welke mate wij voldoen aan de criteria die het UNESCO en de GGN stellen.

3

GEBIED IN CIJFERS

85 hotspots 	21 musea 	2 steden
108 ambassadeurs 	204 partners 	47 hunebedden
tientallen pingoruïnes 	70 kilometer lang 	20 kilometer breed (gemiddeld)
2 provincies 	400.000 inwoners 	6 gemeenten
2 reuzen 	3 ruggen 	4 beekdalen
1 Hunebed Highway (N34) 	15 gidsen 	talloze middeleeuwse karrensporen
vele prehistorische gereedschappen te bewonderen in musea 	7 expeditiepoorten 	45 esdorpen

4

BELEVEN

We versterken de zichtbaarheid en beleefbaarheid van het Hondsruggebied en de kernwaarden die haar uniek maken.

Ijstijden en rijke historie in 3d beleven

In het landschap rond Exloo is het glaciële landschap nog grotendeels onaangetast aanwezig. Dat hier een bijzondere hotspot ligt, is dan ook geen toeval. Het is een hotspot met twee onderdelen: het Hunzebos en de Leewal, een raadselachtige steile wal die door het landschap kronkelt. Om hier meer bekendheid aan te geven, is het project Hunzebos-Leewal 3d gestart. Dat bestaat uit twee elementen:

een speelroute voor kinderen en een beleefroute voor kinderen en volwassenen. Al wandelend maak je kennis met de ijstijden en de rijke historie. En met apps en augmented reality kun je de ontstaansfasen van het landschap van dichtbij beleven. Het project is een samenwerking tussen De Hondsrug UNESCO Global Geopark, Staatsbosbeheer, de gemeente Borger-Odoorn, LEADER en ondernemers en instellingen in Exloo.

EEN SABELTANDTIJGER RENT STRAKS MET JE MEE

“Kun je het je voorstellen? Hier was vroeger alleen heide. Toen de staat in de crisisjaren 30

besloot dat er meer bomen moesten komen, maakte een groot deel daarvan plaats voor bossen.”

Boswachter Martijn Harms van Staatsbosbeheer praat honderduit onderweg van Borger naar het lieflijke Hunzebos bij Exloo. Het bos dat niet zou misstaan

in een sprookje. “Hier

maken we een slingerpaadje omhoog en straks zwiep je met de kabelbaan tussen de bomen door naar beneden. En daar komen grote stronken, dan kun je van de ene naar de andere springen.”

We klimmen, slingeren langs bomen, bukken voor takken, staan geregeld even stil (“hier heeft net een ree gelegen”) en roetsjen op onze laarzen weer naar beneden. Zo volgen we een deel van het beleefpad dat wordt aangelegd voor kinderen

in het project Hunzebos 3d.

“We waren hier met leerlingen van een basisschool. Zij gaven ons advies, vertelden wat ze waar zouden willen doen. Ze vonden het nu al prachtig en spannend.”

De beleving wordt straks nog intenser met speeltoestellen en een app. Als je dan van de kabelbaan naar beneden slingert, rent er een sabeltandtijger met je mee. Martijn weet zeker dat we met deze route kinderen weer naar buiten krijgen, om te spelen en hutten te bouwen.

Alle elementen van het geopark in 1 route beleven

Er komt ook een route voor volwassenen. “Wandelen en fietsen: dat past bij ons”, zegt Martijn. “Wij vinden het belangrijk dat je kunt zien hoe het landschap is ontstaan. In dit deel van het geopark vind je alle elementen bij elkaar. Hier ligt de esker, de rug die ontstond door de stromende rivier onder de ijslaag, je ziet veel zwerfkeien, er is bos, heide, stuifzand, er zijn hunebedden

en akkers, de zandhagedis komt hier nog voor. Toen het Geopark bij ons kwam om dat meer op de kaart te zetten met beleefroutes, vonden wij dat direct een goed idee.”

Natuur boven alles

Martijn: “We doen alles zo zorgvuldig mogelijk. Beschermen is een van onze drie pijlers. In dit project doen we dat door de bestaande wandelroute op te heffen. Daardoor blijft het deel natuur dat wordt betreden gelijk. Ook zorgen we dat de rust voor de dieren niet minder wordt. Mijn collega Ecologie kijkt hoe het zit met bijvoorbeeld spechtnesten, mierenhopen en dassenburchten. Als we denken dat de natuur schade oploopt, passen we de route aan. En natuurlijk leggen we het pad aan voordat het broedseizoen begint.”

Ik had nog wel wat langer willen blijven in dat sprookjesachtige bos. Om de gigantische kronkelende eiken te zien en misschien in de verte een ree. Maar er wacht werk.

Als ik in Borger terugkom op kantoor, veeg ik de bladeren van mijn laarzen. Ik wil straks ook best even van die kabelbaan.

Agnes Nanninga

BELEVEN: WAT WE VERDER DEDEN IN 2018

Beleefbaarheid hoogteverschil geïnventariseerd

De plekken waar het natuurlijke hoogteverschil tussen de ruggen en de beekdalen het grootst is, hebben we geïnventariseerd. Verder hebben we bekeken waar het hoogteverschil het best te zien en te beleven is.

Beleefbaarheid kernwaarden versterkt

We versterken met diverse projecten de zichtbaarheid en beleefbaarheid van de drie kernwaarden van het gebied. Dit jaarverslag staat er vol mee. Ook het programma rond de pingoruïnes, dat we samen met terreinbeherende organisaties uitvoeren, draagt daar aan bij. Net als soortgelijke initiatieven die we steunen.

Met de provincie Drenthe bekijken we of er een landschapsplan voor het hele Hondsruggebied kan komen, inclusief het Groningse deel.

Hunebed Highway

De N34 heeft de provincie omgedoopt tot Hunebed Highway. Daarmee hebben we een eerste stap gezet om een unieke belevingsweg te creëren, die de bewoner trots maakt en de bezoeker een bijzonder vakantiegevoel geeft. We werkten samen met de provincie Drenthe, het Recreatieschap, Marketing Drenthe, het Hunebedcentrum en Attractiepark het Drouwenerzand.

Oude routes over ruggen fundamenteel onderzocht

In mei 2018 presenteerde professor Theo Spek de eerste opvallende vondsten van een fundamenteel onderzoek naar de prehistorische en Middeleeuwse routes over de ruggen. Dit onderzoek is een opmaat naar initiatieven om routes nieuw leven in te blazen. Een Masterstudent van het Kenniscentrum Landschap (onderdeel van de Rijksuniversiteit Groningen) voerde het uit.

In totaal zijn er 138 segmenten in kaart gebracht. 94 konden worden gekoppeld aan bekende trajecten. De rest was mogelijk onderdeel van lokale verbindingen. Met deze data konden we het tracé van het routenetwerk nauwkeuriger intekenen.

Nederzettingssassen in het Hunzedal aftasten

Via het Wetenschappelijk Comité hebben we studenten geworven om nader onderzoek te doen naar de nederzettingssassen aan de oostkant in het Hunzedal. We willen het verhaal optekenen en de beleefbaarheid een impuls geven.

Workshop bandweven

Samen met Toentertijde Creative Archeology organiseerden we een workshop Bandweven. De deelnemers leerden werken met de simpele weefkam die in de IJzertijd en de Romeinse tijd werd gebruikt. We organiseerden ook de workshops Brei een Kei, Glaskralen maken, Maliën maken en voor kinderen Klei een Hondsrugmannetje.

Mysterie Sleenerzand

Ruim 500 avondwandelaars waanden zich even in de tijd van de hunebedbouwers. Ze liepen langs grafheuvels, celtic fields en hunebedden. Ze ontmoetten Witte Wieven, luisterden naar verhalen over onder meer Ellert en Brammert, dwaallichtjes en de Protestantse opstand.

Maandkalender Beleef het Hondsruggebied

Vijf keer gaven we een kalender uit met een aanbod van excursies. Dit deden we samen met Staatsbosbeheer, Het Drentse Landschap en Het Groninger Landschap.

Bezoekende groepen

Ook dit jaar hebben diverse groepen het Geopark bezocht, onder meer een groep Indonesische studenten. We hebben een bijdrage verzorgd in het kader van het bezoek van de Chinese touroperators in mei en hebben als gids gefungeerd bij de persreis in juni die Marketing Drenthe organiseerde.

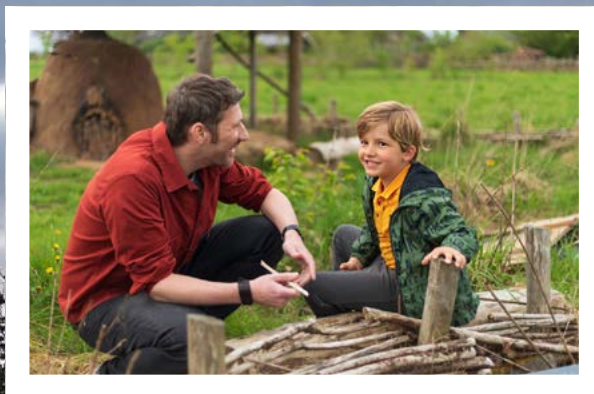
GEO PARK WEEK

Van 19 mei tot en met 3 juni hielden we de Geoparkweek 2018. We organiseerden samen met onze partners een aantrekkelijk en divers programma. We hadden een boeiende lezing van professor Theo Spek over de geschiedenis van het landschap van De Hondsrug bij Diner-Café Bussemaker in Exloo. Kinderen en hun (groot)ouders konden mee op een mysterieuze wandeltocht op het Drouwenerzand. Er waren Oerweekenden in het Hunebedcentrum en onze gedreven gidsen namen wandelaars mee op bijzondere excursies en wandelroutes. De activiteiten werden druk bezocht. We hadden ze gebundeld in een leuk, handzaam boekje dat breed in het gebied is verspreid.

Foto Corné Spardaens

**We bevorderen
educatie en
kennisdeling
over de kern-
waarden en
stimuleren
wetenschappe-
lijk onderzoek.**

Hondsrugacademie

Dertig mensen hingen in 2018 aan de lippen van de docenten van onze Hondsrugacademie. In het Kenniscentrum van het Hunebedcentrum organiseren we elk jaar acht lezingen

over de verhaallijnen van het Hondsruggebied. We sluiten de reeks telkens af met een excursie. Nieuw in de lezingenreeks van 2018 was het thema Pingoruïnes. De lezing met het thema Boeren hebben we verbreed.

VERTEL MIJ DAT VERHAAL!

Als provinciaal historicus bij erfgoedorganisatie Drents Plateau was ik al bij het begin van het geopark betrokken. We hadden geconstateerd dat niemand meer iets wist over De Hondsrug, het was alleen nog een geografisch begrip. Verder was de kennis helemaal weggezakt, net als het gevoel van samenhang. Daar wilden we verandering in brengen, door een samenhangend verhaal te vertellen. Aan de bewoners van het gebied en aan de vele

toeristen die hier komen. Zodat de Hondsrug weer een breder begrip wordt.

Van lezingen tot Hondsrugacademie

Voor de bewoners startten we met lezingen, zodat ze opnieuw kennis konden maken met hun eigen gebied. Dat is uitgegroeid tot de Hondsrugacademie. Elke avond zijn er 30 tot 50 mensen. Dat zijn van nature geïnteresseerde bewoners, ook vanuit clubs als historische verenigingen, gemeenten, IVN etc. Ze komen om hun kennis te vergroten met nieuwe informatie en inzichten en ook voor de herkenning.

Van de acht lezingen per jaar verzorg ik er vier: een over het veen, twee over sporen van strijd (oude periode en WOII) en een over de boeren. Bij de lezingen van stenendeskundige Harry Huisman loopt het altijd storm.

Waar wandel ik eigenlijk?

Al jaren groeit de belangstelling voor cultuurhistorische aspecten. Museum- en stedenbezoek nemen toe. Mensen willen meer weten over waar ze

zijn. Waar wandel ik eigenlijk? Vertel mij dat verhaal!

Dat geldt ook voor het Hondsruggebied en daar spelen we op in. Wij vertellen hoe het in het verleden in elkaar zat, wat je er nu nog van ziet en hoe je ermee om moet gaan richting de toekomst. Die educatieve missie is belangrijk.

Ook dieper graven

We moeten er wel voor waken niet alleen maar op toerisme in te zetten. We moeten ook dieper graven. Daarom is het werk van het Wetenschappelijk Comité zo belangrijk. Dat brengt nieuwe kennis en onderbouwing van het geopark als samenhangend concept. We willen het geheel versterken en voor het voetlicht brengen.

*Michiel Gerding,
docent Hondsrugacademie en
lid Wetenschappelijk Comité*

BEWUST MAKEN: WAT WE VERDER DEDEN IN 2018

Overleg poorten en lanceren kennispoortenconcept

Eens per kwartaal hadden we overleg met onze toegangspoorten. We stemden ontwikkelingen en activiteiten op elkaar af, deelden ervaringen en hielden de drie kernwaarden op de agenda. Met de bestaande poorten bespraken we de educatieve activiteiten en we hebben stappen gezet in de ontwikkeling van een aantal kennispoorten.

Pingoprogramma

In 2018 zijn scholen betrokken bij de ontwikkeling van educatief aanbod in het kader van het Pingoprogramma. Wij hadden hierin een intermediare rol.

Educatief programma op Drentse basisscholen aangeboden

In 2018 is het educatieve programma Op reis door de aarde weer aangeboden op de basisscholen in twee Drentse gemeenten. De leerlingen leren met elf actieve opdrachten op een speelse manier over de grondlagen in onze ondergrond, hun ontstaan en hun hedendaagse gebruik.

We ontwikkelden dit programma samen met de NAM en het IVN. Het project loopt in de periode 2017-2021. Alle twaalf Drentse gemeenten doen mee. Het gaat om 220

basisscholen en 1.900 leerlingen en ruim 33.000 leerlingen in het Drentse basisonderwijs. Elk schooljaar biedt IVN het aan in twee Drentse gemeenten.

Gidsactiviteiten

Met een gids op pad beleef je meer. Onze gidsen zijn voor ons dan ook bijzonder waardevol. In 2018 verzorgden twaalf gidsen activiteiten voor ons. Dat deden ze op aanvraag en ook regulier. Wij hebben samen met Het Drentse Landschap, Staatsbosbeheer, Het Nationaal Park Drentsche Aa/IVN het periodieke gidsenoverleg aangejaagd. 21 juni vond de jaarlijkse gezamenlijke gidsenbijeenkomst plaats. Deze keer was die georganiseerd door Het Nationaal

Park Drentsche Aa/IVN.

We willen onderzoeken of het mogelijk is om het gidsenaanbod gezamenlijk te coördineren. Op deze manier ontstaat er een aanbod dat niet concurreert, maar zo goed mogelijk aansluit bij de wensen van de bezoekers en bewoners in het hele Hondsruggebied.

Digitaal platform voor educatief materiaal

Op onze website is een divers aanbod van educatief materiaal te vinden – van lespakketten, films en lesbrieven tot het aanbod op locatie. Wij vinden dat de kwaliteit van het materiaal omhoog kan. Met de afdeling aardrijkskunde van de RUG hebben we afgesproken dat studenten in 2019 materiaal ontwikkelen voor middelbare scholen. Ook het aanbod van de poorten is via onze site te vinden.

Wetenschappelijk onderzoek bijhouden

Het Wetenschappelijk Comité van De Hondsrug UNESCO Global Geopark stimuleert het wetenschappelijk onderzoek in het gebied. Het comité is betrokken bij actuele ontwikkelingen en projecten. De onderzoeksagenda is gekoppeld aan de vraagstukken uit ons Masterplan en is leidraad voor het op te zetten onderzoek. Op pagina 23-24 leest u meer over het Wetenschappelijk Comité.

1. Het doel van dit spel is om te kijken of de speler verder kan springen dan een sabeltandtijger.

2. De speler kijkt met de camera van het device door het kijkgat.

3. Druk op play: een AR animatie van een sabeltandtijger komt tevoorschijn en springt over de baan heen.

4. Voer in hoe ver jij bent gekomen en ontvang feedback.

5. Aan het eind van het spel verdient de speler een onderdeel van de puzzel van de ijsdij.

Valthe-W

D34

Graven en offers

Wanneer men een graf ontdekt, is het vaak een verrassing. Het kan een graf zijn van een mens, maar ook van een dier. Het kan een graf zijn van een mens, maar ook van een dier. Het kan een graf zijn van een mens, maar ook van een dier.

BENUTTEN

De economische ontwikkeling van het gebied mogelijk maken door gebiedsmarketing en productontwikkeling op basis van de kernwaarden.

Veertig ambassadeurs erbij!

Ondernemers en medewerkers van toeristische organisaties in ons gebied kunnen ambassadeur van ons worden. Om het ambassadeurscertificaat te krijgen, volgen ze een cursus van vier dagdelen. Na de cursus kunnen ze hun gasten meer vertellen over het Hondsruggebied. Ook krijgen ze informatie over gastvrijheid, trends en streekproducten. Gasten in ons gebied krijgen hierdoor meer

en betere informatie en worden gastvrijer ontvangen. Ze komen met een enthousiast verhaal bij familie en vrienden en de kans op een herhalingsbezoek is groter.

Dit jaar gaven we de ambassadeurscursus twee keer en deden er veertig mensen van 22 organisaties mee. Sinds 2016 hebben we de cursus nu vijf keer gegeven. Er zijn nu 108 personen gecertificeerd als Ambassadeur van De Hondsrug UNESCO Global Geopark.

‘WE HEBBEN ONZE HORIZON VERBREED, WE KUNNEN ONZE GASTEN NU OOK DIE KANT OP STUREN.’

We stuurden onze gasten vaak de andere kant op. We wisten weinig van het Hondsruggebied en het geopark. Folders hadden we natuurlijk wel, maar het zei ons niet zoveel. Tijdens de cursus kregen we ontzettend veel informatie. Nu we beter op de hoogte zijn, kunnen we onze gasten ook richting het Hondsruggebied sturen. Dat is vooral fijn voor de oudere gasten die hier een midweek zijn. Zij willen graag op pad en ook wel wat verder weg.

De verhalen van Harrie

Harrie Wolters van het Hunebedcentrum was een van de docenten. Hij weet ontzettend veel en heeft zoveel passie voor het gebied, dat gaat veel verder dan het Hunebedcentrum. Je kunt uren naar hem luisteren. Waar we ook kwamen (want we

gingen ook op pad), Harrie wist er iets over te vertellen. Het was leuk dat we ook het veld in gingen, naar Coevorden en naar de Schaapskooi. We weten nu dat Coevorden een prachtig centrum heeft, dat echt het bezoeken waard is.

Je netwerk groeit

Tijdens de cursus maakten we kennis met andere ondernemers uit de buurt. Dat is zinvol voor eventuele samenwerking in de toekomst. Zo leerden we de dame van de alpacaboerderij hier verderop kennen en dames van het TIP. De deelnemerslijst was heel gevarieerd.

In gastvrijheid zijn wij al een stap verder

Tijdens het onderdeel gastvrijheid merkten we dat wij op dat vlak al een stap verder zijn. Hoe

stimuleer je een herhalingsbezoek, hoe overtreft je de verwachting van de gast, hoe ga je om met Duitse gasten? Wij geven hiervoor zelf twee keer per jaar een hostmanship-training.

Teambuilding

Wij hebben met de vier receptie-dames meegedaan. Daardoor was het ook direct een teamactiviteit. Het haalt je even uit je werk, terwijl je wel met je werk bezig bent. Leuk, leerzaam én gezellig.

*Anja Hollander,
Landal Orveltermarke (Witteveen)*

BENUTTEN: WAT WE VERDER DEDEN IN 2018

Vertaling kernwaarden naar expedities en poorten

Onze drie kernwaarden zijn onze inhoudelijke focus. Die willen we ook laten doorwerken in de expedities en poorten. Op de nieuwe website spelen we hier al op in. Bij de hotspots bekijken we hoe de belevingswaarde ter plekke beter kan.

Verhaallijn Boeren

Met deze verhaallijn vullen we de derde kernwaarde van het gebied in: het cultuurlandschap met de esdorpen, dat veelal door agrarisch grondgebruik tot stand is gekomen. Museumboerderij De Nabershof in Emmen krijgt een functie als poort voor deze expeditie. Na een (met name financieel) moeizame start konden we in 2018 met deze verhaallijn aan de slag. Er is veel tijd besteed aan de fondswerving. De werkelijk go/no-go-beslissing is nog niet genomen. Het Groenfonds lijkt bereid een hypotheek te verstrekken aan 't Volk van Grada, onze partner in dit project en de eigenaar van De Nabershof.

Naast de plannen voor de bouw van een expositieruimte bij De Nabershof samen met 't Volk van Grada, hebben we gewerkt aan een fietsroute met Boeren als thema. Deze loopt van De Nabershof naar Oud Aalden en terug. Onderweg kun je melkveebedrijven bezoeken, kom je langs een streekproductenwinkel en zie je celtic fields, molens en natuurlijk de mooie boerderijen in Oud Aalden.

Gastvrijheid en streekeigen ondernemen

Sinds mei 2016 ondersteunt streekconsulent Paul Wijers bestaande en nieuwe recreatie- en horecaondernemers in Zuidoost-Drenthe. Hij helpt ze de identiteit van het gebied als economische factor mee te nemen in hun producten. De inzet is gericht op verhoging van kennis, innovatiekracht, kwaliteit en verbetering van de uitstraling van de bedrijven. Het aanbod is breed: van advies over (website)marketing en financiering van uitbreidingsplannen tot advies over gastvrijheid en streekeigen ondernemen. Sinds medio 2018 neemt hij daarbij ook de Leefstijlvinder mee. In 2018 zijn 29 bedrijven geholpen. In tien gevallen is dat voortgezet in de vorm van een adviestraject, waarvan er twee doorliepen vanuit 2017. De meeste ondernemers waar-deren het adviestraject met een 8 of hoger. In veel gevallen leidt het advies tot een aanpas-

sing in de bedrijfsvoering.

Naast de individuele begeleiding is de streekconsulent betrokken geweest bij begeleiding van collectieve trajecten, waaronder Het Drentse Veenland en het gezamenlijke project van de vijf deelnemende gemeenten aan de Hondsrugtrail. In 2018 zijn twee ambassadeurscursussen georganiseerd, een workshop websitemarketing, een bijeenkomst over streekproducten en een workshop 'streekverhalen vertellen'.

Hondsrugpad/Hünenweg

In samenwerking met het Geopark TERRA. vita en het Naturpark Moor kijken we of het Hondsrugpad/de Hünenweg een Europese kwaliteitswandelpad 'Leading Quality Trail best of Europe' kan worden. Geoparkgidsen hebben hiervoor een cursus gevolgd en toetsen het Nederlandse deel van de route op de gestelde criteria.

Deze ontwikkeling is onderdeel van het plan waarvoor INTERREG ons subsidie heeft toegekend. Daarover leest u verderop meer. Het plan om het Hondsrugpad in boekvorm uit te brengen is in 2018 niet gelukt omdat de route nog niet is vastgelegd. Het boekje komt in 2019 uit.

Ruiterroute

We hebben een bijdrage geleverd aan het onderzoek naar de ruiterroute. Samen met gemeenten willen we de ruiterroute meer impact geven door hem via een folder, internet en GPS te ontsluiten en door overnachtingsadressen langs de route aan te bieden. Voorstellen daarvoor zijn met de sector besproken.

De WandelApp

Ook hebben we gekeken hoe we de bestaande approutes in stand kunnen houden met een meer publieksvriendelijke applicatie. In dit traject werken we samen met het Recreatieschap en Geopark De Hondsrug wandelcafés. Op onze nieuwe site staat een helder overzicht van de routes. In 2018 hebben we bekeken waar nog witte vlekken zitten in de infrastructuur.

Geoparksafari's

Ondernemers en terreinbeheerders hebben we ook in 2018 gestimuleerd om kwalitatief goede en gemakkelijk te boeken Geopark-safari's te ontwikkelen, waarin recreanten het Hondsruggebied beleven. Belangrijke elementen zijn en blijven innovatie, luxe, kwaliteit, sportief, actief, cultuur en avontuur. Er zijn een paar leuke safari's bij gekomen, zoals bootjevaren op het Paterswoldsemeer en de excursie met de Veenland Express. We zouden graag zien dat ondernemers er meer aandragen.

Pop-up fietsroute De Hondsrug: Ontdek prehistorisch Groningen

In 2016 hebben we samen met Marketing Groningen een fietsroute over de Hondsrug in de provincie Groningen uitgebracht: 'Ontdek Prehistorisch Groningen'. Deze fietsroute is een succes, de routegids is inmiddels herdrukt. De route hebben we in 2018 vier keer als pop-uproute aangeboden. De route verbindt twaalf geologische, archeologische en cultuurhistorische plekken met elkaar en geeft de bezoekers en bewoners de mogelijkheid om het unieke Hondsruggebied te verkennen en te beleven. Om de route te promoten zijn 5.000 flyers uitgegeven.

Recreatie & Toerismebeurs

Bestemming Hondsrug was het thema van de Recreatie en Toerisme Ondernemersbeurs op donderdag 8 februari. Deze organiseerden wij samen met Hondsrug Drenthe, Stichting Marketing Regio Emmen en Magisch Drenthe.

Eric van Oosterhout, burgemeester gemeente Emmen, was dagvoorzitter. Hij verwelkomde ruim 130 aanwezigen in Restaurant-Hotel Bieze in Borger. Er waren diverse sprekers en voor de eerste keer werd de Kei van de Hondsrug uitgereikt, de prijs voor de ondernemer met het meest opvallende, innovatieve en creatieve product. Toelap werkgroep Kinderbelevingsroutes ontving deze prijs voor de innovatieve manier waar op ze fietsen verbinden met cultuur, cultuurhistorie en natuur.

Inhaalslag Groningen - Haren

In de inhaalslag Groningen - Haren stond in 2018 het verder organiseren en promoten van activiteiten rondom de fietsroute en de

hotspots centraal. De Hondsrugtuin in de Hortus in Haren is gerealiseerd. De informatievoorziening over het UNESCO Global Geopark moet nog beter worden ingevuld. Daarnaast is er een keienexpositie gerealiseerd bij de Hortus.

Het Noordelijk Scheepvaartmuseum is bezig met de planontwikkeling om toe te groeien naar het historisch museum van de stad Groningen. In die plannen past het ook om de noordelijke poort van het Geopark te worden. In 2018 kreeg het plan verder vorm.

Ondersteuning nieuwe initiatieven

Diverse ondernemers en organisaties zien De Hondsrug UNESCO Global Geopark als een concept met kansen waar zij zich bij aan kunnen sluiten. Het Geopark crosscircuit, Ekotours en het fietsevenement Haren-Haren zijn hier voorbeelden van. Wij adviseren bij de inhoudelijke uitwerking en kunnen ondersteunen bij de PR en marketing. Hiermee geven we samen invulling aan gewenste economische ontwikkeling.

De aangekondigde ontwikkeling van de Flintenwand bij het Gasselterveld gaat helaas niet door. Met name de berekende realisatiekosten vielen tegen.

Ambachtmakelaar

In Zuidoost-Drenthe is in september de ambachtmakelaar aan de slag gegaan. Daarmee willen we ambachten/vakkennis behouden en de afzetmarkt van ambachtsslieden creëren c.q.

vergroten. De ambachtmakelaar creëert toeristische arrangementen, stimuleert krachtig ondernemerschap, organiseert samenwerking tussen ondernemers en leidt toe naar de arbeidsmarkt of ondernemerschap. Ook willen we mensen opleiden via het meestergezelsysteem.

In 2018 legde hij contact met zo'n dertig bedrijven en ambachtsslieden en maakte hij kennis met andere ambachtsinitiatieven.

Sportieve evenementen

Ons gebied leent zich uitstekend voor sportieve activiteiten. Regelmatig zijn er dan ook sportevenementen. Wij ondersteunen de organisatie van het UNESCO Geopark Hondsrug crosscircuit, dat hardlopers in zes crosslopen door bos, over heide en zand voert. In 2018 was het de vijfde editie.

7

BESCHERMEN

We beschermen de kernwaarden van het Hondsruggebied door beleid, beheer en monitoring.

Kernwaarden vertalen naar beleid en beheer

We zetten ons in voor een goede bescherming van het archeologisch, aardkundig, landschappelijk en natuurlijk erfgoed in het Hondsruggebied. In overleg met overheden en terreinbeheerders denken we mee over hoe nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen landschappelijk kunnen worden ingepast. Ook jagen we adequate bescherming aan van dit erfgoed, net als het expliciet vertalen van de

drie kernwaarden van De Hondsrug UNESCO Global Geopark in beleid van de overheden en TBO's.

In de praktijk

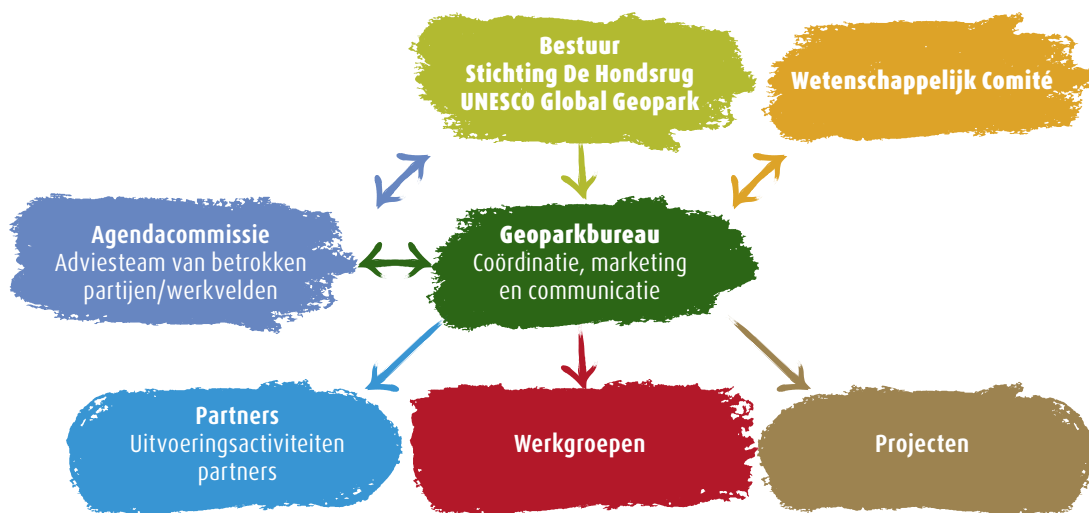
Natuurlijk brengen we onze woorden ook in de praktijk. In het verhaal van Martijn Harms op pagina 9 leest u hoe we bij activiteiten en projecten omgaan met het beschermen van onze kernwaarden.

8

ONZE ORGANISATIE

Bestuur

- 5 leden
- 4 vergaderingen
- Belangrijkste onderwerpen:
 - de invulling van de aanbevelingen van het UNESCO Global Geopark Council bij de vierjaarlijkse evaluatie
 - de ontwikkelingen van Hunebed Highway, de Hunebed Highway Business Club en de relatie naar het Hondsrug UNESCO Global Geopark
 - de kansen voor een INTERREG-project
 - de samenwerkingsovereenkomst met het Geopark TERRA.vita bij Osnabrück, die is ondertekend tijdens een excursie van betrokken wethouders, leden van de Agendacommissie en het bestuur naar TERRA.vita
- Andere belangrijke punten:
 - de voortgang van de uitvoering van het Masterplan 2017-2027
 - de subsidieaanvraag en begroting 2019 en het besluit van de provincie Groningen om ingaande 2019 geen bijdrage meer te verstrekken: deze beslissing zal consequenties hebben voor het uitvoeren van projecten en activiteiten in de gemeenten Groningen en Haren
 - natuurlijk kwamen ook de voortgang van de deelprojecten en de stand van zaken van de financiën elk kwartaal aan de orde

Agendacommissie (adviesorgaan voor het stichtingsbestuur)

- 12 vertegenwoordigers van de gemeenten, provincies, terreinbeherende organisaties, poorten, Nationaal Park Drentsche Aa en Marketing Drenthe
- 4 vergaderingen
- belangrijkste onderwerpen:
 - de invulling van de aanbevelingen van het UNESCO Global Geopark Council bij de vierjaarlijkse evaluatie en dan met name de extra inspanning die nodig is op het gebied van educatie en de kosten die daarmee gemoeid zijn
 - het advies van de werkgroep Belevingsweg N34 over de mogelijkheden voor het concept Hunebed Highway
 - diverse projecten in voorbereiding zoals het Hondsrugpad als Leading Quality trail, Hunzebos 3d en overig onderdelen van het INTERREG-project
 - de voortgang van het Masterplan en de deelprojecten

Wetenschappelijk comité

- 3 vergaderingen
- 8 leden
- onder leiding van prof. dr. ir. Theo Spek, hoogleraar landschapsgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen
- nieuwe leden in 2018: Brigitte Nitsch van Stenden Hogeschool en Arie Stoffelen van Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen -

Rijksuniversiteit Groningen (nam de zetel over van Peter Groote)

- stimuleert verantwoord onderzoek in het gebied en ziet toe op de wetenschappelijke invulling van het Geopark
- gaat steeds beter functioneren, met name als aanjager van onderzoek op de Hondsrug
- het onderzoek naar de oude routes over de Hondsrug is afgerond (zie pagina 10)
- een aantal leden werkt aan een paper over de Hondsrugidentiteit
- er is een nieuw afstudeeronderzoek opgestart over de relatie tussen de Hondsrugdorpen en de veenkoloniale dorpen
- in de planning staat eind 2019 weer een Hondsrugcongres te organiseren met het Wetenschappelijk comité

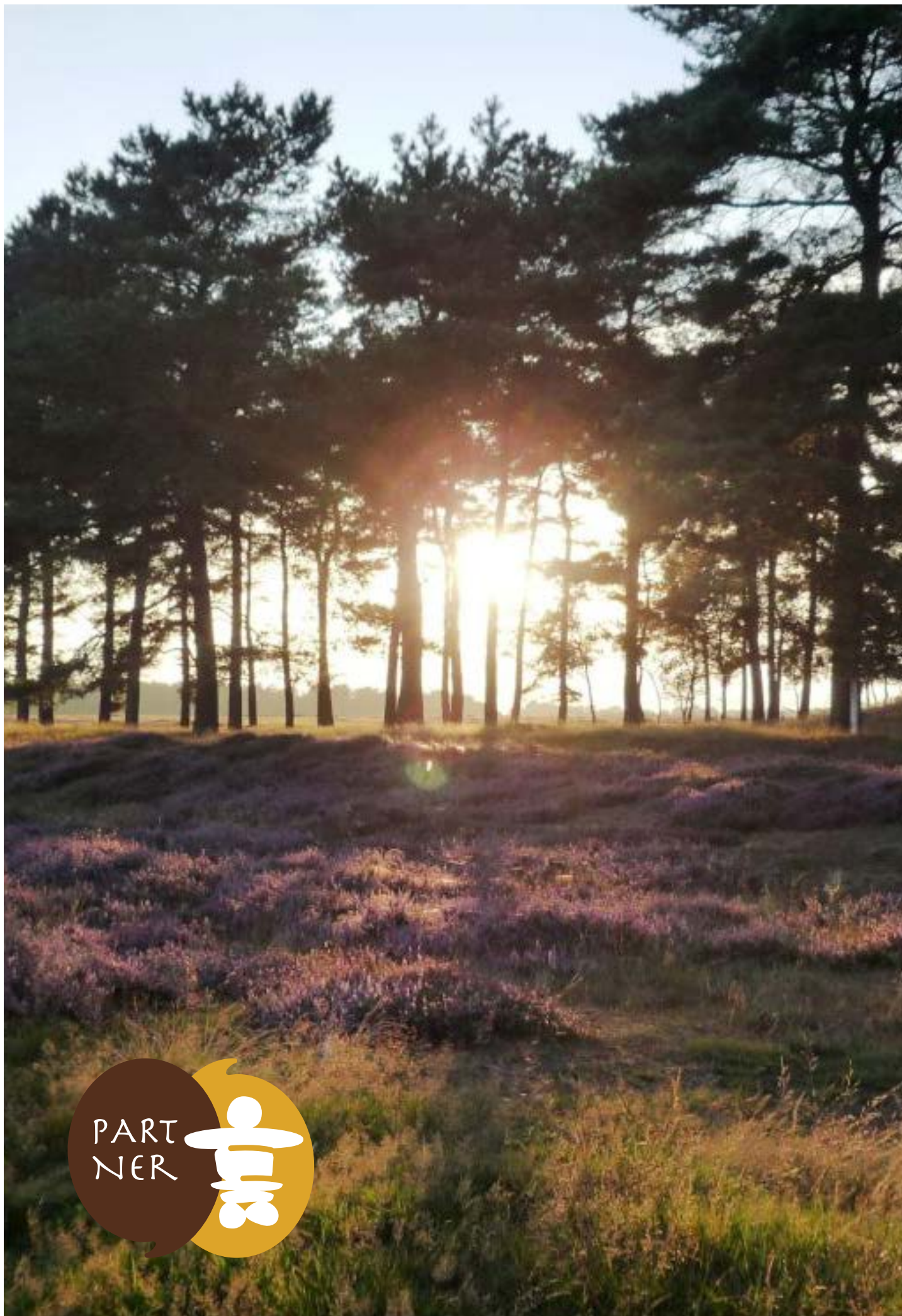
Geoparkbureau

- spin in het web van onze netwerkorganisatie
- hoofdtaken: coördinatie, afstemming, marketing & communicatie, educatie en initiëren van nieuwe activiteiten die De Hondsrug UNESCO Global Geopark versterken

- kleine organisatie met veel partners
- manager (0,9 fte), medewerker communicatie (1 fte), projectmedewerker (0,66 fte), ICT-medewerker (werkervaringsplek), secretariael medewerker (0,3 fte) en diverse vrijwilligers
- de projectmedewerker heeft per 1 mei een andere baan en door de tegenvallende subsidie van de provincie Groningen en andere toegenomen lasten konden we deze functie niet weer invullen in 2018
- veel energie is gestoken in
 - de ontwikkeling van nieuwe projecten die bijdragen aan de invulling van het Masterplan
 - het oppakken van de aanbevelingen vanuit de vierjaarlijkse evaluatie van de UNESCO Global Geopark status
 - ontwikkeling van een concept voor de verbetering van de educatie, deze is verwerkt in de subsidieaanvraag 2019
 - voor de tweede keer organiseren van het Mysterie van het Sleenerzand: dit was een activiteit waarbij vrijwilligers en de medewerkers weer eendrachtig een goed product hebben neergezet

ONS NETWERK

Wij zijn een netwerkorganisatie. Wij werken samen met ruim 200 partners. Dit zijn onder meer gemeenten, provincies, toeristische en horecaondernemers, marketingorganisaties, terreinbeherende organisaties, natuurorganisaties, musea, ateliers, historische verenigingen, culturele instanties, onderwijs- en educatieinstellingen, evenementenbureaus, fotografen en andere ondernemers.

Partnernetwerk

Onze partners onderschrijven onze filosofie en willen een actieve rol vervullen bij de ontwikkeling van activiteiten die het imago van De Hondsrug UNESCO Global Geopark versterken. Dit partnernetwerk is een unieke mogelijkheid om invulling te geven aan nieuwe product-marktcombinaties. De verdere uitrol van het concept van de Geoparksafari's, gekoppeld aan een boekingsmogelijkheid, hoort hierbij.

Actief in het internationale Geoparknetwerk

In zowel het Europese als het wereldwijde Geoparknetwerk (resp. EGN en GGN) participeren we actief, bijvoorbeeld door het bezoeken van het jaarlijkse congres en de vergaderingen. In maart stonden we in de stand van het Global Geoparks Network op de ITB in Berlijn.

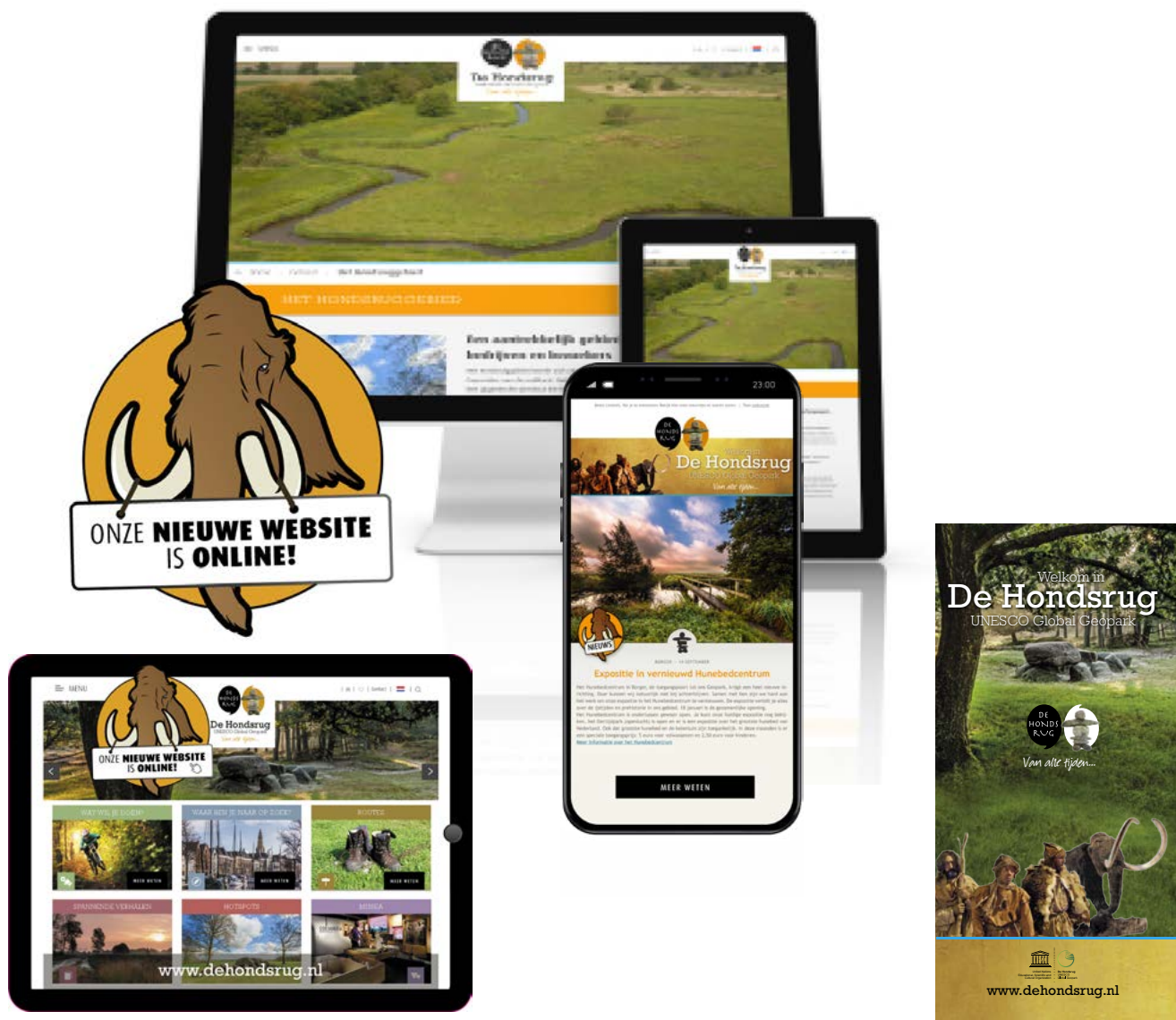
EGN-congres in De Hondsrug UNESCO Geopark

We hebben onderzocht of het mogelijk is om het Europese Geopark Congres in 2022 in ons gebied te organiseren. Dat bleek niet mogelijk. Wel lijken er goede mogelijkheden voor de organisatie van de voorjaarsvergadering 2022. De financiering hiervan is onderdeel van het project waarvoor we eind 2018 van INTERREG een subsidie toegezegd hebben gekregen. Daarover leest u verderop meer.

Partijen waar wij in 2018 intensief mee samenwerkten

Alfacollege, Attractiepark
het Drouwenerzand, gemeente Aa en Hunze,
gemeente Borger-Odoorn, gemeente Coevorden, gemeente
Emmen, gemeente Groningen, gemeente Haren, gemeente
Tynaarlo, Geopark De Hondsrug wandelcafés, Global Geopark
TERRA.vita, Hanze Hogeschool, Het Drentse Landschap, Het Groninger
Landschap, Homanshof, Hondsrug Drenthe, Hortus Botanicus Haren,
Hunebedcentrum, Hunebed Highway Business Club, IVN, Magisch Drenthe,
Marketing Drenthe, Marketing Groningen, Museumboerderij De Nabershof,
Nationaal Park Drentsche Aa, Naturpark Moor, Noordelijk Scheepvaartmuseum,
provincie Drenthe, provincie Groningen, Recreatieschap, Rijksuniversiteit
Groningen, Staatsbosbeheer, Stedelijk Museum Het Arsenaal, Stenden
University, Stichting Marketing Regio Emmen, Toentertijde Creative
Archeology, 't Volk van Grada, UNESCO European Geopark
netwerk, UNESCO Global Geopark netwerk, Van Gogh
Huis, Veenpark, Waterpark De Bloemert

Een volledig overzicht van onze partners vindt u op onze website.

Voor onze visie, ambities en programmalijnen zijn communicatie en marketing cruciale instrumenten. We zetten hier dan ook intensief op in.

In dit hoofdstuk geven we u een indruk van wat we allemaal doen, zowel strategisch als uitvoerend.

Het nieuwe merk uitdragen

In het masterplan is opgenomen dat we inzetten op het merk 'De Hondsrug UNESCO Global Geopark'. Met deze profilering willen we ons binden aan bewoners en bezoekers van het gebied en de internationale waardering uitdragen die de UNESCO-status met zich meebrengt. In de nieuwe publieksfolder, op de gebiedsborden en de nieuwe website doen we dit al.

Gebiedsmarketing

Naast de bewustwording van de inwoners van ons gebied, de ontwikkeling van educatief materiaal en het stimuleren van onderzoek, is de toeristische ontsluiting van het gebied een belangrijk speerpunt.

Strategie

Het Hondsruggebied trekt een grote groep bezoekers. Zij komen af op het mooie landschap, grote attracties als Wildlands of de bungalowparken, voorzieningen voor kinderen en de eindeloze wandel- en fietspaden. We willen hen verleiden langer te blijven door de kwaliteit van het huidige aanbod te verbeteren en uit te bouwen. En we willen nieuwe bezoekers aantrekken door meer nadruk te leggen op de UNESCO-status en de drie kernwaarden. We richten ons met name op mensen die zich aangetrokken voelen tot het landschap en de cultuurhistorie, onder wie de internationale geotoeristen.

Regionale samenwerking in gebiedsmarketing

Op de Hondsrug is een nauwe samenwerking tot stand gekomen op het gebied van de toeristische promotie. De Drentse Hondsruggemeenten hebben gezamenlijk een Hondsrugmagazine uitgebracht. Met de Geopark Oertoer kunnen (potentiële) gasten van het Hondsruggebied op onze website hun eigen Oertoer samenstellen. De Oertoer is ook op de website van Marketing Drenthe te vinden.

Met marketingorganisaties (waaronder Marketing Groningen en Marketing Drenthe) en andere betrokkenen maken we jaarlijks afspraken over de externe promotie. In het najaar werken wij met Marketing Drenthe samen in de Hunebedcampagne en in de twee weken van de herfstvakantie in de Geoparkactiviteit Het Mysterie van het Sleenerzand.

Communicatiemiddelen

Om onze strategie uit te voeren, zetten we een mix van communicatiemiddelen in. In 2018 hebben we onze publieksfolder vernieuwd en breed verspreid. Deze maakt de bezoeker enthousiast, vertelt hoe het gebied is ontstaan en ontsloten en geeft informatie over de poorten en het UNESCO Global Geopark netwerk.

Verder vindt er gebiedspromotie plaats via onder andere social media, website, een digitale nieuwsbrief, advertenties en redactionele artikelen in toeristische uitgaven, informatieverstrekking via de TIP's, banners en logo's bij bedrijven, poorten en evenementen. Ook zetten we ons promotieteam in op regionale en landelijke beurzen en bij evenementen. Het Hondsrug Promotieteam verschaft op publieksevenementen informatie over het Geopark en de mogelijkheden om activiteiten te ondernemen in het gebied. Het promotieteam wordt gecoördineerd vanuit het Geoparkbureau.

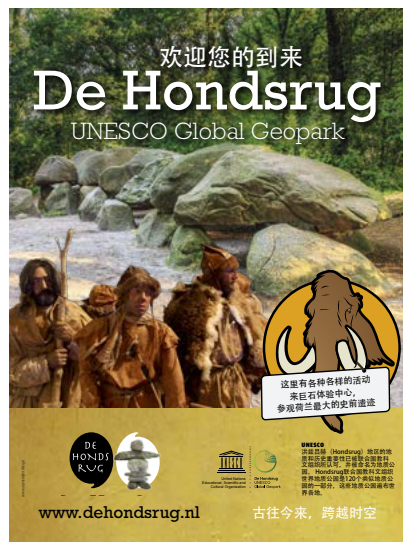
Website

Onze website www.dehondsrug.nl is vernieuwd en is een belevingssite geworden. Naast onze eigen content haalt zij haar informatie uit de database van drenthe.nl. We willen onderzoeken of het haalbaar is om ook een widget te hebben naar de database van Marketing Groningen.

De website heeft verder een informatieve functie voor onderwijs, ondernemers, overige partners en subsidiegevers.

Communicatie: overzicht en cijfers

- 20.000 publieksfolders verspreid
- 10.000 Duitstalige en 10.000 Engelstalige publieksfolders verspreid
- advertenties in diverse toeristische brochures
- redactionele artikelen in toeristische uitgaven
- in samenwerking met het Hunbedcentrum promotie in een Chinees toerismemagazine
- diverse artikelen aangeleverd voor nieuwsbrieven van partners
- 16 pagina's katern in het Drenthe Magazine (oplage 50.000)
- uitgebreide tv- en radioreportages op RTV Drenthe naar aanleiding van het verlengen van de UNESCO-status
- 35 evenementen waar ons promotieteam is geweest
- geoparkpromotie tijdens een TT-evenement
- afspraken gemaakt over Geoparkpromotie tijdens Drentse Fiets4daagse, juli 2018, Gouden Pijl, augustus 2018, Superprestige, september 2018, UNESCO Geopark Cross circuit (oktober-maart 2019) en Geopark Hondsrugclassic oktober 2018
- Geoparklogo op infoborden en bij aangesloten organisaties, ondernemers en het Vliegveld Eelde, banieren en vlaggen bij bedrijven en poorten
- 43 nieuwsberichten op de website
- 13 persberichten verstuurd
- persreis georganiseerd in samenwerking met Marketing Drenthe
- 3.300 volgers op Facebook
- 2.200 volgers op Twitter
- 224 tweets en retweets op Twitter
- 177 posts op Facebook
- 5 maandkalenders met activiteiten uitgegeven
- informatie verstrekt via de TIP's
- informatie verstrekt via bestaande kanalen van onze partners, zoals op hun websites, in de informatiemagazines van organisaties, via gemeentelijke huis-aan-huis-bladen, etc.
- participatie in de Oerexpress

We ontwikkelen ons concept constant door. Bestaande producten passen we voortdurend aan aan de eisen van de tijd. Daarnaast ontwikkelen we nieuwe projecten. In dit hoofdstuk leest u over een project waarvoor we in 2018 hard aan de voorbereiding hebben gewerkt. In 2019 starten we met de uitvoering.

UNESCO Geopark Coöperatie: subsidie voor innovatieve middelen en samenwerking

Samen met het UNESCO Global Geopark TERRA.vita (Osnabrück, Duitsland) krijgen we van INTERREG een subsidie van € 1.157.217. Daarmee gaan we de komende jaren intensiever samenwerken. We zetten het geld in voor innovatieve middelen, zoals een geo-game-app, virtuele vitrines en 3d-films, waarmee je de kracht van het gebied echt kunt beleven. Dit gaan we doen samen met Nederlandse en Duitse partners. Ook gaan we het Hondsrugpad en de Hünenweg samenvoegen tot één wandelroute die de parken met elkaar verbindt. De ambitie is dat de route het kwaliteitskenmerk 'Leading Quality Trail - Best of Europe' krijgt. In Nederland zou het de eerste keer zijn dat dit kwaliteitskeurmerk wordt toegekend.

Meer informeren en beleven

De meeste maatregelen van het project 'UNESCO Geopark Coöperatie DE/NL' hebben daarnaast als doel bezoekers van het ene park te stimuleren ook het andere park te bezoeken. Er komt een nieuwe gebiedsfilm en we ontwikkelen een plan om onze educatieve activiteiten te verbeteren. Het Museum am Schölerberg in Osnabrück en het Hunebedcentrum in Borger worden ontwikkeld tot duidelijke centra en toegangspoorten van de Geoparken. De Hortus Haren wordt sateliet-toegangspoort.

Over INTERREG

INTERREG is een Europees samenwerkingsprogramma voor economische ontwikkeling. Het bevordert de samenwerking tussen regionale gebieden in verschillende landen. Via INTERREG is de provincie Drenthe cofinancier, omdat zij belang hecht aan educatie, vrijetijdseconomie en samenwerking met Duitsland.

Consortium van negen partners

Een consortium van negen partners deed de subsidieaanvraag. Landkreis Osnabrück en de twee Geoparkorganisaties waren leidend. Museum am Schölerberg (met als sponsor de gemeente Osnabrück, ook projectpartner), het Hunebedcentrum in Borger, de Hortus Haren/Stichting Behoud Groene Hortus/het vormingscentrum Kuhlhoff in Bippin, het Recreatieschap Drenthe, de Hasetal Touristik GmbH en de Internationaler Naturpark Bour-tanger Moor-Bargerveen waren de zes andere partijen. Alle partijen in het consortium dragen zelf ook financieel bij aan het project.

"Wij zijn hier bijzonder blij mee.

Straks kunnen we het ijs-tijdenverhaal van ons unieke gebied nóg beter en aan meer mensen vertellen en gezamenlijk ons aanbod verbeteren."

Cathrien Posthumus, manager van De Hondsrug
UNESCO Global Geopark

Stichting De Hondsrug
UNESCO Global Geopark
Hunebedstraat 4a
9531 JV Borger
www.dehondsrug.nl
info@dehondsrug.nl

Tekst en redactie
Projectbureau De Hondsrug
UNESCO Global Geopark

Vormgeving
arjensnijder.design

© 2019